

Aan: de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

**Immigratie- en
Naturalisatiedienst**
Directie Strategie en
Uitvoeringsadvies

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 16275
2500 BG Den Haag
www.ind.nl

Datum
09-12-2022

Ons kenmerk
4369381

Uw kenmerk
4453747

Bijlage(n)

nota

Onderwerp: nieuwe maatregel tot verlengen wettelijke
beslistermijn asiel vanaf 1 januari 2023

1. Doel nota

Ter besluitvorming.

2. Aanleiding, gevraagde actie(s) en advies

Bij kamerbrief van 26 augustus 2022 is aangekondigd dat de wettelijke beslistermijn van asielaanvragen met 9 maanden wordt verlengd (van 6 maanden naar 15 maanden). Deze maatregel geldt voor alle asielaanvragen waarvan de wettelijke beslistermijn nog niet was verstreken op de datum van inwerkingtreding van WBV 2022/22 (27/9/2022). Deze verlenging van de beslistermijn geldt voor zaken ingediend tot 1 januari 2023. In de brief is aangegeven dat vóór 1 januari 2023 wordt bezien of deze maatregel wordt verlengd. Op 4 november jl. is de kamer per brief geïnformeerd over de actuele situatie in de migratieketen. Uit deze brief wordt duidelijk dat in 2023 de asielinstroom naar verwachting erg hoog blijft, de IND het aantal asielaanvragen dat afgehandeld wordt niet substantieel kan verhogen en de voorraden en daarmee de doorlooptijden van de behandeling van asielaanvragen oplopen.

Advies:

U wordt geadviseerd om de wettelijke beslistermijn ook met 9 maanden te verlengen voor asielaanvragen die worden ingediend vanaf 1 januari 2023 tot 1 januari 2024.

3. Toelichting op het advies

In augustus is ervoor gekozen om de wettelijke beslistermijn te verlengen voor openstaande asielaanvragen waarvan de wettelijke beslistermijn nog niet was verstreken op de datum van inwerkingtreding van WBV 2022/22 (27/9/2022). Deze verlenging van de beslistermijn geldt voor zaken ingediend tot 1 januari. Voor deze categorie zaken kon op dat moment worden betoogd en onderbouwd dat op grond van een onverwacht hoge instroom de wettelijke beslistermijn van 6 maanden niet haalbaar was en deze verlengd moest worden.

Inmiddels zijn we enkele maanden verder en is duidelijk dat de asielinstroom hoog blijft in 2022 en de prognose is dat dit ook voor 2023 hoog zal zijn. In de kamerbrief van 4 november jl. is aangegeven dat:

- de prognose is dat de werkvoorraad van asielzaken van de IND 31.400 zaken bedraagt aan het begin van 2023 (deze werkvoorraad was aan het begin van 2022 nog circa 20.000).

- De verwachte instroom van de asielzaken voor de IND in 2023 bestaat uit 41.700 zaken.
- De IND is naar verwachting in staat om met de capaciteit die beschikbaar is in 2023 op een vergelijkbaar aantal zaken als in 2022 een beslissing te nemen, waardoor de werkvoorraad per saldo met ruim 16.000 zaken oploopt.
- Hiermee komt de verwachte voorraad te behandelen asielaanvragen van de IND eind 2023 op bijna 47.800 zaken.

Hier komt nog bij dat er mogelijk een grote groep derdelanders uit Oekraïne die nu nog onder de tijdelijke verblijfsregeling vallen in maart 2023 in de asielprocedure instromen. Dit kan mogelijk enkele duizenden extra zaken betreffen.

Een wettelijke beslistermijn van 6 maanden is niet reëel voor asielaanvragen ingediend op of na 1 januari 2023. Dit kan in juli 2023 (als de verlenging van de beslistermijn met 9 maanden op grond van WBV 2022/22 voor een toenemend aantal zaken begint te verstrijken) zelfs tot de situatie leiden dat de aanvragers met een asielaanvraag van na 1 januari 2023 voorrang krijgen op aanvragers met een eerdere asielaanvraag omdat hun wettelijke beslistermijn eerder verloopt.

Een wettelijke beslistermijn van 6 maanden is dus ook voor 2023 niet realistisch. Vandaar dat een verlenging van deze termijn met 9 maanden wordt voorgesteld. Dit zal niet betekenen dat in alle zaken deze maximale termijn nodig is om tot een besluit te komen. Het streven blijft om asielaanvragers zo snel mogelijk een zorgvuldig besluit te geven op hun aanvraag.

Juridische afweging

Na invoering van de verlenging van de termijn in september is door verschillende partijen (o.a.: VWN, ACVZ, VAJN) aangegeven dat deze maatregel in strijd is met Europese regelgeving (Procedurerichtlijn). De kern van het betoog is dat een verlenging van de wettelijke beslistermijn in asielzaken alleen mogelijk is als sprake is van een onverwacht hoge instroom die het onmogelijk maakt om binnen de termijn van 6 maanden een zorgvuldige beslissing te nemen. Daar is volgens deze partijen geen sprake van omdat de instroom niet onverwacht hoog is maar er meer structurele problemen aan ten grondslag liggen die al jaren bekend zijn (zoals financiering van de IND en te late opschaling).

Jurisprudentie:

Onlangs heeft rechtbank Den Bosch (ECLI:NL:RBDHA:2022:12636) geoordeeld dat verlenging van wettelijke beslistermijn met WBV 2022/22 niet in strijd is met de Procedurerichtlijn. De meervoudige kamer van de rechtbank Arnhem zal op korte termijn ook uitspraak doen. Ook bij andere rechtbanken zijn procedures over de rechtsgeldigheid van WBV 2022/22 aanhangig.

Uitvoering:

Vanuit uitvoeringsperspectief is de verlenging van de wettelijke beslistermijn gewenst en wordt deze noodzakelijk geacht. Met het huidige beleidskader en de verwachte prognoses over de asielinstroom en productie lopen de asielvoorraden in 2023 verder op en hiermee ook de doorlooptijden. Het is voor de IND dus onmogelijk om bij asielaanvragen ingediend na 1 januari 2023 binnen 6 maanden een zorgvuldig besluit te nemen. Een verlenging van de wettelijke beslistermijn sluit dus aan bij de realiteit en voorkomt dat de IND geconfronteerd wordt met procedures tegen het niet tijdig beslissen en daaraan gekoppelde rechterlijke dwangsommen. Wel blijft het streven van de IND om asielaanvragers zo snel mogelijk een zorgvuldig besluit te geven op hun aanvraag. Het is ook niet gezegd dat de IND in alle gevallen gebruik zal moeten maken van de maximale termijn.

De IND zal steeds goed blijven communiceren met de aanvrager over de voortgang van de procedure, zodat deze weet waar hij/zij/hen aan toe is.

Mogelijkheden tot differentiatie in maatregel:

Eventueel zou de duur van de verlenging van de beslistermijn kunnen worden ingeperkt tot 6 maanden of zou de termijn waarvoor de verlenging geldt kunnen worden ingekort (dus niet in één keer voor heel 2023 maar eerst voor 6 maanden of korter). Echter, gezien de huidige voorraad, huidige productie en verwachte instroom is een beslistermijn van een jaar of meer voor een (deel) van de asielaanvragen ingediend in 2023 zeer realistisch. Vanuit dat perspectief is een verlenging van 9 maanden voor alle aanvragen ingediend in 2023 wenselijk. Ook vanuit het perspectief van de asielaanvrager die moet weten waar hij/zij/hen aan toe is. Wel kan in een kamerbrief worden aangegeven dat als de omstandigheden drastisch veranderen (veel lagere instroom, of veel hogere productie) de maatregel tussentijds kan worden aangepast.

4. Politieke en bestuurlijke context

De verlenging van de wettelijke beslistermijn bij asielaanvragen heeft tot enige kritische vragen geleid van de PvdA en Bij1 in het Commissiedebat van september. Verder lijkt er wel besef te zijn dat deze verlenging van de wettelijke termijnen aansluiten bij de huidige realiteit. Risico blijft of deze maatregel ook bij de rechter stand houdt.

5. Communicatie

Wanneer besloten wordt om de verlenging van de wettelijke beslistermijn ook voor asielaanvragen ingediend vanaf 1 januari 2023 door te zetten, zal dit middels een brief aan de Kamer moeten worden gecommuniceerd en alle stakeholders moeten worden geïnformeerd. Ook moet de Vreemdelingencirculaire middels een WBV worden aangepast.

6. Afstemming

Deze nota is intern IND afgestemd met A&B en JZ en extern met DMB.

7. Bijlagen